

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Οικογενειακές ιστορίες»

ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΜΠΙΛΛΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρά Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Οικογενειακές ιστορίες

Δημιουργός

Πολυξένη Μπίλλα

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Λυκείου

Χρονολογία

Αύγουστος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Έκφραση-Έκθεση», τεύχος Α΄, Γενικό Λύκειο, ενότητες «Αφήγηση» και «Περιγραφή και αφήγηση». Αφόρμηση για τη διδακτική πρόταση αποτέλεσε η δραστηριότητα 13 των θεμάτων για συζήτηση ή έκφραση / έκθεση της ενότητας «Αφήγηση» που προσδιορίζει τη μορφή της οικογένειας σήμερα και άλλοτε και προτείνει στους μαθητές να απευθυνθούν σε γονείς και άτομα της τρίτης ηλικίας, προκειμένου να πάρουν πληροφορίες για τη μορφή και τους ρόλους των μελών της οικογένειας του παρελθόντος. Από την ενότητα «Αφήγηση» το σενάριο αντλεί από το μέρος «Η οπτική γωνία στη λογοτεχνική αφήγηση» της υποενότητας 5, καθώς και από τις υποενότητες: 6. Αφηγηματικοί τρόποι και 7. Αφηγηματικός χρόνος. Αντλεί, επίσης, από τις υποενότητες «Διάκριση της περιγραφής από την αφήγηση» και «Η περιγραφή μέσα στην αφήγηση» της ενότητας «Περιγραφή και αφήγηση».

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Φιλολογικής ζώνης:

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Χρονική διάρκεια

10 διδακτικές ώρες

Χώρος

Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση του σεναρίου απαιτούνται:

- Διαθέσιμο Εργαστήριο Πληροφορικής.
- Βιντεοπροβολέας και οθόνη προβολής ή διαδραστικός πίνακας.
- Φορητή συσκευή αποθήκευσης (flash USB) για μεταφορά των εργασιών.
- Εξοικείωση του εκπαιδευτικού και των μαθητών με:
 - ✓ την αξιοποίηση λογισμικών γενικής χρήσης, όπως ο επεξεργαστής κειμένου και τα λογισμικά παρουσίασης,
 - ✓ την ομαδοκεντρική διδασκαλία.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο του διδακτικού σεναρίου προτείνονται διερευνητικές δραστηριότητες που αξιοποιούν την ομαδοκεντρική διδασκαλία και τις ΤΠΕ. Μέσω αυτών επιδιώκεται η κατάκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και γραμματισμών που σχετίζονται με τη θεματική του σεναρίου (οικογενειακές ιστορίες), αλλά και τα χαρακτηριστικά αφηγήσεων λογοτεχνικών, καθημερινών και τηλεοπτικών.

Πιο συγκεκριμένα, κατά το πρώτο δίωρο οι μαθητές εμπλέκονται ενεργά σε δραστηριότητες που αποσκοπούν στη διερεύνηση των χαρακτηριστικών που συγκροτούν την ανδρική και γυναικεία ταυτότητα, καθώς και του ρόλου της οικογένειας στην κατασκευή τους. Ο εκπαιδευτικός αξιοποιεί δραματικές τεχνικές, όπως η αναπαράσταση λέξεων και οι δραματοποιημένοι διάλογοι, αλλά και διαδικτυακό υλικό, το οποίο οι ομάδες των μαθητών μελετούν σε υποομάδες βάσει φύλλου εργασίας.

Κατά το 2^ο δίωρο, οι ομάδες καλούνται να διερευνήσουν όψεις της οικογένειας στη Λογοτεχνία πάνω σε δύο άξονες: παραδοσιακή/πατριαρχική και σύγχρονη οικογένεια. Τρεις από τις ομάδες εργάζονται με κείμενα που σχετίζονται με τον πρώτο άξονα, ενώ οι υπόλοιπες τρεις προσδιορίζουν στα κείμενά τους μορφές της σύγχρονης οικογένειας. Επιπλέον, διερευνούν στα κείμενα στοιχεία που αφορούν επιλογές του συγγραφέα σε επίπεδο τύπου αφηγητή, αφηγηματικών τρόπων, χρονικών σχέσεων, οπτικής γωνίας, επεμβαίνοντας δημιουργικά στο κείμενο και αποτιμώντας το αποτέλεσμα των αλλαγών που επιχειρούν. Αποστολή τους είναι να δημιουργήσουν σύντομη παρουσίαση (διάρκειας 10'), αξιοποιώντας λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων, προκειμένου να ανακοινώσουν στην ολομέλεια τα

αποτελέσματα της διερευνητικής τους εργασίας κατά το επόμενο διδακτικό δίωρο του μαθήματος.

Η παρουσίαση των εργασιών λαμβάνει χώρα κατά το 3^ο δίωρο. Συζητούνται συμπεράσματα που αφορούν τους υπό διερεύνηση άξονες, ενώ ως εργασία για το σπίτι οι μαθητές αναλαμβάνουν με τη βοήθεια φύλλου παρατήρησης να συγκρίνουν μορφές οικογένειας και κοινωνικούς ρόλους των μελών τους, όπως παρουσιάζονται σε τηλεοπτικές σειρές διαφορετικής χώρας παραγωγής.

Κατά το 4^ο διδακτικό δίωρο, οι δραστηριότητες οργανώνονται σε δύο φάσεις. Στην πρώτη, παρουσιάζονται και συζητούνται συμπεράσματα που σχετίζονται με τον ρόλο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στην κατασκευή κοινωνικών ταυτοτήτων στο πλαίσιο της οικογένειας σε διαφορετικές χώρες. Στη δεύτερη φάση, οι ομάδες προετοιμάζουν το περιεχόμενο συνέντευξης από γονείς και παππούδες/γιαγιάδες, επιλέγοντας και τον τρόπο παρουσιάσής της στην τάξη.

Η παρουσίαση των συνεντεύξεων κατά το 5^ο δίωρο στην ολομέλεια της τάξης οδηγεί σε συζήτηση για την εξέλιξη του θεσμού της οικογένειας αλλά και την αποτελεσματικότητα κάθε επιλεγόμενου μέσου κοινοποίησής τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στη βάση της διαθεματικής αυτής διδακτικής πρότασης βρίσκεται η συνάφεια σκοπών, στόχων και περιεχομένου μεταξύ θεματικών ενοτήτων της Νεοελληνικής Γλώσσας και της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Αυτός ο σκοπός υπηρετείται και μέσω της δυνατότητας που παρέχει η παρουσίαση λογοτεχνικών έργων για «ανάπτυξη εκ μέρους των μαθητών και των μαθητριών προσωπικού λόγου, προφορικού, γραπτού ή πολυτροπικού, ο οποίος θα περιέχει τόσο την τεκμηρίωση των απόψεών τους όσο και την έκφραση αισθητικών προτιμήσεων και γλωσσικών πειραματισμών» (Ν.Π.Σ., 2011: 21068). Υπό αυτήν την έννοια, επιχειρείται η διασύνδεση των δύο γνωστικών αντικειμένων, Γλώσσας και Λογοτεχνίας, αλλά και η εδραίωση της αντίληψης ότι οι

γνώσεις, οι δεξιότητες και οι γραμματισμοί, στην καλλιέργεια των οποίων στοχεύει η διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας, εμπλουτίζονται και εμπειδώνονται, όταν αντιμετωπιστούν ως στόχοι της κριτικής ανάλυσης κειμένων που αποτελούν πεδίο διερεύνησης και άλλων διδακτικών αντικειμένων στο πλαίσιο του σχολείου.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- να προσδιορίσουν τα στερεότυπα που σχετίζονται με την ανδρική και γυναικεία ταυτότητα,
- να συνειδητοποιήσουν τη δική τους στάση απέναντι σε παγιωμένες αντιλήψεις για τα χαρακτηριστικά και τους κοινωνικούς ρόλους των φύλων,
- να αναγνωρίσουν την επίδραση των κοινωνικών και πολιτισμικών συνθηκών στη διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου,
- να γνωρίσουν τις ποικίλες όψεις, τη δομή και τις αξίες της οικογένειας άλλοτε και σήμερα,
- να κατανοήσουν ότι τόσο η ταυτότητα του φύλου όσο και της οικογένειας κατασκευάζεται μέσα από τον λόγο διαφόρων κειμενικών ειδών (όπως της λογοτεχνικής αφήγησης), αλλά και μέσων (όπως η τηλεόραση).

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- να προσδιορίσουν μακροκειμενικές επιλογές σε επίπεδο αφηγηματικών κειμένων, όπως επιλογές ως προς την οργάνωση του χρόνου, τον τύπο του αφηγητή, την οπτική γωνία, τους αφηγηματικούς τρόπους,
- να διερευνήσουν τον ρόλο της πολυτροπικότητας (τυπογραφικά στοιχεία, εικόνες, ήχος) στη συγκρότηση του νοήματος ενός κειμένου.

Γραμματισμοί

Αναμένεται οι μαθητές:

- να εξοικειωθούν κριτικά με τις ποικίλες εκδοχές της αφήγησης: λογοτεχνική αφήγηση, προφορική ρεαλιστική αφήγηση,
- να κατανοήσουν την αφήγηση σε σχέση με τις ταυτότητες των αφηγητών και το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο παράγεται, αλλά και προσλαμβάνεται,
- να προσδιορίσουν τον ρόλο της περιγραφής μέσα στην αφήγηση,
- να ασκηθούν στην αξιοποίηση λογισμικών γενικής χρήσης, όπως ο επεξεργαστής κειμένου και τα λογισμικά παρουσίασης,
- να εξοικειωθούν με την αναζήτηση σε ηλεκτρονικά λεξικά,
- να συγκρίνουν μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα ως προς την αποτελεσματικότητά τους ως μέσων παρουσίασης.

Διδακτικές πρακτικές

Οι επιμέρους διδακτικές πρακτικές που επιλέγονται και περιγράφονται στην αναλυτική παρουσίαση του σεναρίου υλοποιούνται στο πλαίσιο εναλλασσόμενων στρατηγικών οργάνωσης των μαθητών: εργασία σε ομάδες και διδασκαλία στην ολομέλεια της τάξης. Με πυρήνα, λοιπόν, τη στρατηγική της ομαδοκεντρικής διδασκαλίας, τόσο οι μαθητές όσο και οι μαθησιακές δραστηριότητες οργανώνονται με άξονα την ομάδα. Πρόκειται για στρατηγική που αντλεί από τις θεωρητικές αρχές του κινήματος της συνεργατικής μάθησης (cooperative learning movement), όπως αυτό αναπτύχθηκε αξιοποιώντας στοιχεία ποικίλων άλλων παιδαγωγικών και ψυχολογικών θεωριών. Πιο συγκεκριμένα, αντλώντας από την κοινωνικοπολιτιστική θεωρία της ανάπτυξης του Vygotsky, η ομαδοκεντρική εδράζεται στην αντίληψη ότι «οι γνωστικές λειτουργίες του ατόμου αναπτύσσονται, όταν έχει τα εσωτερικά κίνητρα να εμπλακεί σε δραστηριότητες που του δίνουν τη δυνατότητα να κάνει επιλογές, να θέτει στόχους τους οποίους να υλοποιεί σε ένα πλαίσιο άμεσης

κοινωνικο-γνωστικής επικοινωνίας» (Καλδή, 2010: 72). Σε άμεσο συσχετισμό, λοιπόν, και με τη θεωρία παρώθησης και κινήτρων, η ομαδοκεντρική διδασκαλία φέρει επιπλέον τους μαθητές μέσω της αλληλεπίδρασης σε επαφή με διαφορετικά επίπεδα σκέψης, γεγονός που διευκολύνει, κατά τον Piaget, τη γνωστική ανάπτυξη (Καλδή, 2010: 72).

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία της διδακτικής πρότασης αποτελούν διαπιστώσεις που άπτονται τόσο της μελέτης των Προγραμμάτων Σπουδών Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας όσο και της ίδιας της εμπειρίας από τη διδασκαλία των μαθημάτων αυτών κατά τις δύο προηγούμενες χρονιές. Πιο συγκεκριμένα, στο σχολικό εγχειρίδιο της Έκφρασης-Έκθεσης για την Α΄ Λυκείου η ενότητα «Αφήγηση» αποτελεί, στο πλαίσιο μιας γραμμικής θεώρησης της δομής του, την τελευταία ενότητά του. Από την άλλη, στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, και στο πλαίσιο της 1^{ης} θεματικής «Τα φύλα στη Λογοτεχνία», αξιοποιούνται μια σειρά από αφηγηματικά κείμενα για την ανάδειξη του θέματος και των ποικίλων υποθεμάτων του, η προσέγγιση των οποίων δεν μπορεί να παραγνωρίσει την αναγκαιότητα διερεύνησης των αξιοποιούμενων αφηγηματικών τρόπων και τεχνικών. Η διερεύνησή τους στο πλαίσιο των δύο αυτών μαθημάτων σε διακριτό πλαίσιο και διαφορετικό χρόνο δεν βοηθά τους μαθητές να συνειδητοποιήσουν πρωτίστως τη λειτουργία τους σε ποικίλα κείμενα, μέσα και εν γένει επικοινωνιακές περιστάσεις ούτε υπακούει στην ανάγκη αξιοποίησης του διδακτικού χρόνου με αποτελεσματικό και ορθολογικό τρόπο.

Η προσπάθεια υπέρβασης των παραπάνω διασταυρώνεται με στοιχεία της φιλοσοφίας των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών για τα δύο μαθήματα. Από αυτά ενδεικτικά αναφέρουμε την ανοιχτότητα, την ελευθερία της επιλογής κειμένων ως μαθησιακών πόρων, την προσέγγιση των υπό διερεύνηση ζητημάτων κατά τρόπο που υπερβαίνει την αντιμετώπισή τους ως ύλη προς διεκπεραίωση και κάλυψη με

συγκεκριμένη σειρά, τη διδασκαλία της γλώσσας στο πλαίσιο ευρύτερα των γλωσσικών μαθημάτων, την αξιοποίηση των λογοτεχνικών κειμένων ως ευκαιρία για προσωπική έκφραση και παραγωγή ποικίλων κειμένων. Το πλαίσιο της οικογένειας ως δεξαμενής άντλησης εμπειριών για λογοτεχνικές και καθημερινές αφηγήσεις συναρμόζει θεματικά τους άξονες των δύο μαθημάτων και ευρύνει την οπτική των γνώσεων που αποκομίζουν οι μαθητές για τον κόσμο.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η διδακτική πρόταση επιδιώκει να συνδυάσει λειτουργικά σκοπούς και στόχους της διδασκαλίας των μαθημάτων της Νεοελληνικής Γλώσσας και της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Σε επίπεδο Προγραμμάτων Σπουδών αυτοί εμπίπτουν για τη μεν Νεοελληνική Γλώσσα στις θεματικές «Το κείμενο, η δομή, τα χαρακτηριστικά του και η ποικιλότητά του» και «Γλώσσα, κοινωνία και επικοινωνία» για τη δε Νεοελληνική Λογοτεχνία στη θεματική «Τα φύλα στη Λογοτεχνία».

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο πλαίσιο της διδακτικής πρότασης οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ποικιλότροπα. Καταρχάς, αξιοποιούνται ως παιδαγωγικό μέσο αλλά και μέσο πρακτικής γραμματισμού, μέσο δηλαδή για ανάγνωση, γραφή και παρουσίαση. Επιπλέον, και με σημείο αναφοράς την επιλογή των τρόπων αναπαράστασης της γνώσης, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να τοποθετηθούν κριτικά για καθέναν από αυτούς στο επίπεδο της αποτελεσματικής αξιοποίησης των χαρακτηριστικών και των δυνατοτήτων τους. Η εμπλοκή των μαθητών σε συνεργατικές δραστηριότητες που εμπεριέχουν την έρευνα, τη συλλογή και επεξεργασία υλικού, τη σύνθεση κειμένων και την παρουσίασή τους με την αξιοποίηση των ΤΠΕ συνδυάζει τον ψηφιακό με τον κριτικό γραμματισμό σε ένα πλαίσιο μαθητοκεντρικού μοντέλου διδασκαλίας.

Κείμενα

[Φύλο και συμπεριφορά](#) [αποσπάσματα από το βιβλίο της Patricia Turner (1998), *Βιολογικό φύλο, κοινωνικό φύλο και ταυτότητα του Εγώ*] [28/08/2013]

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Γυμνασίου

Διδώ Σωτηρίου, [Ματωμένα χρώματα](#) [28/08/2013]

Τούλα Τίγκα, [«Τα πράγματα στρώνουν περισσότερο»](#) [28/08/2013]

Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία Β' Γενικού Λυκείου:

Κάρμεν Μαρτίν Γκάιτε, [«Πληκτικό απόγευμα»](#) [28/08/2013]

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Γενικού Λυκείου:

Γιώργος Θεοτοκάς, [Αργώ](#) [28/08/2013]

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γενικού Λυκείου:

Κώστας Ταχτσής, [«Τα ρέστα»](#) [28/08/2013]

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Κωνσταντίνος Θεοτόκης, [«Πίστομα»](#), *Διηγήματα [Κορφιάτικες Ιστορίες]*. Αθήνα 1982, τυπ. Κείμενα [30/08/2013]

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στο 2^ο Φύλλο Εργασίας, οι μαθητές μελετούν το ακόλουθο υλικό:

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Γενικού Λυκείου:

[«Ο αφηγητής – Εστίαση»](#) [30/08/2013]

Έκφραση-Έκθεση, τεύχος Α' Γενικού Λυκείου:

[«Η οπτική γωνία στη λογοτεχνική αφήγηση»](#) [30/08/2013]

[«Αφηγηματικοί τρόποι»](#) [30/08/2013]

[«Αφηγηματικός χρόνος»](#) [30/08/2013]

[«Η περιγραφή μέσα στην αφήγηση»](#) [30/08/2013]

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Για την υλοποίηση της διδακτικής πρότασης σε όλες τις φάσεις της χρειάζεται να έχουν οργανωθεί οι μαθητές σε ομάδες. Υπολογίζοντας δυναμικό τάξης 25-27

μαθητών, η πρόταση έχει σχεδιαστεί για εργασία σε έξι ομάδες. Ο τρόπος συγκρότησής τους (βλ. ενδεικτικά Ματσαγγούρας, 2008: 89-91· Παυλίδου, 2013: 29-33) είναι στην ευχέρεια του εκπαιδευτικού.

1^ο ΔΙΩΡΟ

Πριν από την έναρξη του διδακτικού δίωρου και με δεδομένο ότι κατά τη δεύτερη διδακτική ώρα οι μαθητές θα δουλέψουν στο εργαστήριο πληροφορικής, ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να έχει φροντίσει για την απρόσκοπτη υλοποίηση της προβλεπόμενης δραστηριότητας. Πιο συγκεκριμένα, χρειάζεται να έχει ελέγξει τη σύνδεση όλων των σταθμών στο διαδίκτυο, αλλά και να έχει αποθηκεύσει το φύλλο εργασίας των ομάδων είτε στην επιφάνεια κάθε σταθμού είτε στον κοινόχρηστο φάκελο ενός από αυτούς, με την προϋπόθεση ότι έχει ενεργοποιήσει σχετική λειτουργία που τον καθιστά ορατό από όλους τους υπόλοιπους υπολογιστές του δικτύου. Χρειάζεται, επίσης, να έχει φωτοτυπήσει το φύλλο εργασίας, προκειμένου να δώσει σε έντυπη μορφή δύο φύλλα εργασίας σε κάθε ομάδα.

1^η διδακτική ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Κατά την έναρξη της διδασκαλίας, ο εκπαιδευτικός είναι καλό να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες: να ενημερώσει τους μαθητές ότι στόχος των δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν κατά τη διάρκεια της διδακτικής ώρας είναι ο προσδιορισμός των χαρακτηριστικών που αποδίδονται σε καθένα από τα δύο φύλα. Με δεδομένο δε ότι οι μαθητές θα εργαστούν σε ομάδες, χρειάζεται να τους καλέσει εξαρχής να μετακινηθούν και να φέρουν τα θρανία και τα καθίσματά τους σε διάταξη που να διευκολύνει την αλληλεπίδραση και επικοινωνία των μελών κάθε ομάδας.

Κατά τη διάρκεια αυτής της διδακτικής ώρας για τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών που αποδίδονται στα δύο φύλα, ο εκπαιδευτικός προτείνεται να αξιοποιήσει δραματικές τεχνικές, όπως η αναπαράσταση λέξεων και οι δραματοποιημένοι διάλογοι. Πιο συγκεκριμένα, ως αφόρμηση γράφει στον πίνακα τις

λέξεις «άνδρας» και «γυναίκα». Καλεί στη συνέχεια τρεις από τις ομάδες να προετοιμάσουν αναπαράσταση των λέξεων αυτών σωματικά/κινησιολογικά κατά τρόπο που οι υπόλοιποι μαθητές να μπορούν να μαντέψουν σε ποιο από τα δύο φύλα αναφέρονται κάθε φορά οι αναπαραστάσεις. Σε καθεμιά από τις υπόλοιπες τρεις ομάδες αναθέτει τη δημιουργία και παρουσίαση σύντομης δραματοποιημένης σκηνής με θέμα «άνδρας και γυναίκα στην οικογένεια».

Η μέθοδος της ομαδοκεντρικής διδασκαλίας που υιοθετείται στη φάση αυτή είναι το «μαθαίνοντας μαζί» όπου ο εκπαιδευτικός χωρίζει την τάξη σε ομάδες παρέχοντας τον διδακτικό στόχο και όλα τα μέλη της ομάδας οφείλουν να συνεργαστούν για την επίτευξή του. Το αποτέλεσμα της ενδοομαδικής συνεργασίας είναι μία δραστηριότητα που πρέπει να εκτελεστεί με επιτυχία και η ομάδα αξιολογείται τόσο για το αποτέλεσμα της εργασίας της όσο και για τον βαθμό αλληλεπίδρασης των μελών της μεταξύ τους.

Όσο οι ομάδες δουλεύουν, ο εκπαιδευτικός κινείται διακριτικά ανάμεσά τους, επιλύει τυχόν απορίες και παρακολουθεί τον τρόπο και τον βαθμό συνεργασίας των μελών τους. Στόχος του είναι στο σημείο αυτό να αποτρέψει τυχόν εμφάνιση «ρόλων» που υπονομεύουν τη μάθηση, όπως του μαθητή που επιχειρεί να επιβληθεί στην ομάδα, αυτού που λειτουργεί απορρυθμιστικά ή αυτού που είναι αδρανής παρατηρητής της διαδικασίας.

Όταν οι μαθητές ολοκληρώσουν την εργασία τους (προβλεπόμενος χρόνος 15'), τους καλεί ανά ομάδες να την παρουσιάσουν στην ολομέλεια. Κατά την παρουσίαση των τριών πρώτων ομάδων, ζητά από τους υπόλοιπους μαθητές να μαντέψουν ποιο φύλο αναπαρίσταται κάθε φορά και να αιτιολογήσουν την εκτίμησή τους. Μετά από κάθε παρουσίαση των δραματοποιημένων σκηνών από τις υπόλοιπες τρεις ομάδες ζητά από τους μαθητές που παρακολουθούν να επισημάνουν τα χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά (κινήσεις, εκφράσεις, λέξεις, αντιλήψεις) που αποδίδονται σε καθένα από τα δύο φύλα. Σημειώνει στον πίνακα τα σχόλια των μαθητών, ενώ η ομάδα που

παρουσιάζει συμπληρώνει τυχόν διαφορετική δική της προθετικότητα στη σύλληψη της παρουσίασης.

Στόχος της δραστηριότητας είναι να γίνει κατανοητό μέσα από μια βιοματική διαδικασία ότι οι όροι «άνδρας» και γυναίκα» δεν αποδίδουν απλά το βιολογικό φύλο, το οποίο προσδιορίζεται γενετικά, αλλά και το κοινωνικό, το οποίο κατασκευάζεται στη βάση πολιτισμικών και κοινωνικών παραγόντων, οι οποίοι αποτυπώνονται πρωτίστως στον χώρο της οικογένειας.

2^η διδακτική ώρα (Εργαστήριο Πληροφορικής)

Οι μαθητές προσέρχονται στο εργαστήριο πληροφορικής και καταλαμβάνουν τις θέσεις τους μπροστά στους σταθμούς εργασίας. Σε ένα τυπικό εργαστήριο 12-15 σταθμών οι ομάδες έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν σε δύο σταθμούς παράλληλα. Κατά αυτόν τον τρόπο, εργαζόμενοι δηλαδή σε υποομάδες, μπορούν να συντονίσουν την εργασία τους, ώστε να την ολοκληρώσουν στον χρόνο που θα τους ορίσει ο εκπαιδευτικός.

Ο διδάσκων μοιράζει σε κάθε ομάδα δύο αντίγραφα του φύλλου εργασίας σε έντυπη μορφή (βλ. [1^ο Φύλλο Εργασίας](#)), προκειμένου οι μαθητές να ενημερωθούν για την αποστολή και τον τρόπο εργασίας τους. Αφού χωριστούν σε υποομάδες μετά από αυτοοργάνωση των μελών, καλεί καθεμιά από αυτές να ενεργοποιήσει έναν σταθμό και να ανοίξει το φύλλο εργασίας που θα τους υποδείξει. Όλες οι ομάδες – υποομάδες μελετούν το κείμενο «[Φύλο και συμπεριφορά](#)». Πρόκειται για αποσπάσματα από το βιβλίο της Patricia Turner (1998), *Βιολογικό φύλο, κοινωνικό φύλο και ταυτότητα του Εγώ*. Ακολουθώντας τις οδηγίες του φύλλου εργασίας, οι μαθητές καταρχάς καλούνται να το αντιγράψουν και να το μεταφέρουν (αντιγραφή – επικόλληση) σε ένα αρχείο κειμένου (*.doc) που θα ανοίξουν στην επιφάνεια εργασίας, μην παραλείποντας να σημειώσουν την πηγή προέλευσής του.

Στη συνέχεια, οι υποομάδες διερευνούν τα ζητούμενα που αντιστοιχούν σε καθεμιά, υπογραμμίζοντας στο κείμενο τις απαντήσεις εν είδει σημειώσεων. Πιο

συγκεκριμένα, οι υποομάδες Α καλούνται να δώσουν έναν άλλο τίτλο στο κείμενο που να αποδίδει συνοπτικά το θέμα του και να επισημάνουν τους τρόπους διαμόρφωσης του κοινωνικού ρόλου κάθε φύλου, καθώς και τον ρόλο της οικογένειας σε αυτήν (τη διαμόρφωση) παλαιότερα και στη σύγχρονη εποχή. Οι υποομάδες Β αναλαμβάνουν να αναζητήσουν στα ηλεκτρονικά λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) τη σημασία του όρου «στερεότυπο» και να προσδιορίσουν με βάση το κείμενο το περιεχόμενο του κοινωνικού ρόλου άνδρα και γυναίκας.

Αποστολή όλων των υποομάδων είναι να συνθέσουν τις απαντήσεις σε παράγραφο, ώστε να τις ανακοινώσουν στην ολομέλεια. Κριτήρια αξιολόγησης θα είναι τόσο η ορθότητα των απαντήσεων βάσει του κειμένου-πηγής όσο και ο τρόπος δόμησης και συνοχής της παραγράφου.

Από την παρουσίαση των ομάδων και τη συζήτηση επιδιώκεται να γίνει αντιληπτό ότι η ανδρική και η γυναικεία ταυτότητα κατασκευάζεται κοινωνικά ανάλογα με την εποχή και την κοινωνία και ότι η ταυτότητα αυτή αναπαράγεται στο οικογενειακό περιβάλλον, δίνοντας παράλληλα το στίγμα της δομής και των αξιακών παραδοχών της ίδιας της οικογένειας.

2^ο ΔΙΩΡΟ (Εργαστήριο Πληροφορικής)

Αφού οι μαθητές προσέλθουν στο εργαστήριο πληροφορικής και πάρουν τις θέσεις τους ανά ομάδες μπροστά στους σταθμούς εργασίας, ο εκπαιδευτικός τους ενημερώνει για το περιεχόμενο, τον τρόπο εργασίας και τους στόχους της δραστηριότητας η οποία θα λάβει χώρα κατά το δίωρο αυτό. Πιο συγκεκριμένα, οι ομάδες ανά τρεις θα διερευνήσουν όψεις της οικογένειας στη Λογοτεχνία πάνω σε δύο άξονες: παραδοσιακή/πατριαρχική και σύγχρονη οικογένεια. Επιπλέον, θα διερευνήσουν στα κείμενα στοιχεία που αναδεικνύουν επιλογές του συγγραφέα σε επίπεδο αφηγητή, οπτικής γωνίας, αφηγηματικών τρόπων και χρονικών σχέσεων, ενώ θα κληθούν να επέμβουν σε μέρος του κειμένου, αλλάζοντας την οπτική γωνία της αφήγησης και αποτιμώντας το αποτέλεσμα των επιχειρούμενων αλλαγών. Για την

ανακοίνωση των παρατηρήσεών τους κατά το επόμενο διδακτικό δίωρο θα δημιουργήσουν παρουσίαση διάρκειας 10', αξιοποιώντας σχετικό λογισμικό (π.χ. PowerPoint).

Οι ομάδες ενεργοποιούν τους σταθμούς και ανοίγουν από τη τοποθεσία που θα τους υποδείξει ο εκπαιδευτικός το φύλλο εργασίας που τους αντιστοιχεί. Στην Ομάδα Α δίνεται απόσπασμα από το έργο της Δ. Σωτηρίου, [Ματωμένα χρώματα](#), στην Ομάδα Β απόσπασμα από το μυθιστόρημα [Αργώ](#) του Γ. Θεοτοκά, ενώ στην Ομάδα Γ το σύντομο διήγημα [Πίστομα](#) του Κ. Θεοτόκη. Στις υπόλοιπες τρεις ομάδες δίνονται κείμενα στα οποία παρουσιάζονται μορφές της σύγχρονης οικογένειας. Πιο συγκεκριμένα, στην Ομάδα Δ δίνεται το διήγημα «[Τα ρέστα](#)» από την ομώνυμη συλλογή του Κ. Ταχτσή, στην Ομάδα Ε το κεφάλαιο «[Τα πράγματα στρώνουν περισσότερο](#)» από το μυθιστόρημα της Τ. Τίγκα *Η εποχή των υακίνθων*, ενώ στην Ομάδα ΣΤ το διήγημα της Κ. Γκάιτε, [Πληκτικό απόγευμα](#).

Στη συνέχεια και βάσει των οδηγιών που περιλαμβάνονται στα φύλλα εργασίας οι ομάδες εργάζονται, προκειμένου:

- Να προσδιορίσουν τη δομή της οικογένειας και τους τρόπους που κατασκευάζονται οι κοινωνικοί ρόλοι και οι σχέσεις των μελών της (μέσα από τις πράξεις, τις γλωσσικές τους επιλογές, από αυτά που άλλοι λένε γι' αυτούς ή περιμένουν από αυτούς).
- Να προσδιορίσουν τον αφηγητή της ιστορίας, τη σχέση του με τα δρώμενα, την οπτική γωνία της αφήγησης.
- Να επισημάνουν τους αφηγηματικούς τρόπους και τη λειτουργία τους στο κείμενο.
- Να εντοπίσουν τις βασικές κατηγορίες χρονικών σχέσεων ανάμεσα στον πομπό, τον δέκτη, τα γεγονότα, ανάμεσα στην ιστορία και την αφήγηση.
- Να αιτιολογήσουν επιλογές του συγγραφέα (π.χ. παντογνώστη αφηγητή, αναδρομική αφήγηση κτλ.), προβληματιζόμενοι για το τι θα άλλαζε αν οι επιλογές ήταν διαφορετικές.

- Να διακρίνουν τυχόν περιγραφικά μέρη και να εξηγήσουν τη λειτουργία της περιγραφής μέσα στην αφήγηση.
- Να αναδιηγηθούν μέρος της ιστορίας, αλλάζοντας την οπτική γωνία του αφηγητή (εσωτερική-μηδενική εστίαση και αντίστροφα, αλλαγή ήρωα-αφηγητή), επισημαίνοντας αλλαγές και αποτιμώντας το αποτέλεσμα τους.

Για τη μεταγλώσσα και τη σχετική θεωρία δίνονται links στα φύλλα εργασίας (βλ. [2^ο Φύλλο Εργασίας Ομάδας Α](#), [Ομάδας Β](#), [Ομάδας Γ](#), [Ομάδας Δ](#), [Ομάδας Ε](#), [Ομάδας ΣΤ](#)).

Αφού οι ομάδες ολοκληρώσουν τη δραστηριότητά τους (συμπλήρωση φύλλου εργασίας και δημιουργία παρουσίασης), την αποθηκεύουν στον φάκελο της ομάδας τους, τον οποίο έχουν δημιουργήσει στην επιφάνεια εργασίας. Ο εκπαιδευτικός μεταφέρει τις εργασίες σε φορητή συσκευή αποθήκευσης, ώστε να τις προβάλει κατά το επόμενο δίωρο στο πλαίσιο της παρουσίασής τους στην ολομέλεια.

3ο ΔΙΩΡΟ (Αίθουσα διδασκαλίας ή Εργαστήριο Πληροφορικής)

Στο εργαστήριο πληροφορικής ή στην αίθουσα διδασκαλίας, εξοπλισμένη με φορητό υπολογιστή και προβολικό μηχάνημα ή διαδραστικό πίνακα, γίνεται η παρουσίαση της εργασίας που πραγματοποίησαν οι ομάδες κατά το προηγούμενο διδακτικό δίωρο και διατυπώνονται συμπεράσματα. Σε επίπεδο θεματικής διερεύνησης, τα συμπεράσματα αφορούν τα δομικά χαρακτηριστικά της παραδοσιακής και της σύγχρονης οικογένειας και τους κοινωνικούς ρόλους των μελών τους. Σε επίπεδο διερεύνησης των μακροκειμενικών επιλογών των συγγραφέων τους, συζητούνται ιδιαιτερότητες των αφηγηματικών κειμένων (επιλογές ως προς την οργάνωση του χρόνου, τον τύπο του αφηγητή, τους αφηγηματικούς τρόπους κτλ.).

Η αξιολόγηση αφορά την ορθότητα και πληρότητα των απαντήσεων, καθώς και την αποτελεσματική αξιοποίηση των χαρακτηριστικών των κειμένων παρουσίασης.

Εργασία στο σπίτι

Οι μαθητές ατομικά καλούνται να παρακολουθήσουν μερικά επεισόδια (2-3) από τηλεοπτικές σειρές στις οποίες εκτυλίσσονται ιστορίες στο πλαίσιο οικογενειών σε διαφορετικές χώρες (π.χ. Ελλάδα, Τουρκία, Η.Π.Α. ή άλλη). Κάθε μαθητής παρακολουθεί επεισόδια από δύο σειρές διαφορετικής χώρας παραγωγής. Η επιλογή γίνεται από τον ίδιο, ανάλογα και με τις προβαλλόμενες τηλεοπτικές σειρές. Κατά την παρακολούθηση, συμβουλευεται [Φύλλο Παρατήρησης](#) με ερωτήσεις που αφορούν τη δομή, τις αξίες της οικογένειας και τους ρόλους των μελών της. Στα συμπεράσματά του καλείται μετά από συγκριτική εξέταση να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του για τα χαρακτηριστικά των προβαλλόμενων τύπων οικογενειών σε διαφορετικές χώρες. Στόχος της δραστηριότητας είναι να κατανοήσουν οι μαθητές τη συμβολή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στην κατασκευή στερεοτυπικών κοινωνικών ρόλων των φύλων στο πλαίσιο της οικογένειας. Παραδοτέο της δραστηριότητας προβλέπεται να είναι προφορική παρουσίαση του αποτελέσματος της εργασίας κατά την πρώτη ώρα του επόμενου διδακτικού δίωρου.

4^ο ΔΙΩΡΟ (Αίθουσα διδασκαλίας)

1^η διδακτική ώρα

Στην αίθουσα διδασκαλίας, ο εκπαιδευτικός ενημερώνει τους μαθητές ότι θα παρουσιαστούν δειγματοληπτικά μερικές εργασίες με παρατηρήσεις και συμπεράσματα από την παρακολούθηση τηλεοπτικών σειρών διαφορετικής χώρας παραγωγής. Αφού ρωτήσει τους μαθητές ποιες σειρές παρακολούθησαν και από ποιες χώρες, προκειμένου να έχει συνολική εικόνα της ποικιλίας του διαθέσιμου προς παρουσίαση υλικού, καλεί τέσσερις-πέντε από αυτούς να παρουσιάσουν τις παρατηρήσεις τους στην ολομέλεια. Από τους υπόλοιπους μαθητές, όσοι τυχόν έχουν παρακολουθήσει τις ίδιες σειρές εμπλουτίζουν τη συζήτηση με τις δικές τους

επισημάνσεις. Σε περίπτωση παρακολούθησης διαφορετικών σειρών, συνεισφέρουν στη συζήτηση για τα συμπεράσματα.

Με αφετηρία τη συγκριτική εξέταση που επιχείρησαν οι μαθητές, συζητούνται στην τάξη συμπεράσματα για τις όψεις της οικογένειας σε διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, καθώς και τον ρόλο της τηλεόρασης στην κατασκευή της ταυτότητας των φύλων στο πλαίσιο της οικογένειας.

2^η διδακτική ώρα

Οι ομάδες συζητούν και αποφασίζουν ποιες θα πάρουν συνέντευξη από παππούδες/γιαγιάδες και ποιες από γονείς, ώστε να υπάρχει υλικό σύγκρισης για την οικογένεια δύο διαφορετικών γενεών. Στη συνέχεια, ανάλογα με την επιλογή τους αυτή, προετοιμάζουν το περιεχόμενο συνέντευξης για τη δομή, τις αρχές λειτουργίας, τους ρόλους των μελών και τις αξίες της οικογένειας του χθες.

Συγκρίνουν το αποτέλεσμα της δουλειάς τους με αυτό των άλλων ομάδων που δούλεψαν ερωτήσεις για την ίδια γενιά και συζητούν με στόχο την από κοινού διαμόρφωση των ερωτήσεων που θα υποβάλουν σε άτομα του οικογενειακού περιβάλλοντός τους. Δημιουργούνται, έτσι, δύο σώματα ερωτήσεων, ένα για παππούδες/γιαγιάδες και ένα για γονείς. Οι ομάδες συζητούν, επίσης, τον τρόπο παρουσίασης της συνέντευξης: βιντεοσκόπηση, ηχογράφηση, καταγραφή απαντήσεων στον κειμενογράφο.

5^ο ΔΙΩΡΟ (Αίθουσα διδασκαλίας)

Οι ομάδες παρουσιάζουν τις συνεντεύξεις που πήραν. Σε επίπεδο ολομέλειας συζητούνται οι συνεντεύξεις και συνάγονται συμπεράσματα για:

- Τα χαρακτηριστικά (δομή, αρχές λειτουργίας, αξίες) της οικογένειας του χθες.
- Την προσωπική εμπειρία από την οικογένεια του σήμερα.

- Τους λόγους μεταβολής της οικογένειας σε ό,τι αφορά τη δομή, τη λειτουργία, τις αξίες.
- Το πώς φαντάζονται την οικογένεια του μέλλοντος.
- Τα χαρακτηριστικά κάθε μέσου παρουσίασης (βίντεο, ήχος, ηλεκτρονική καταγραφή).

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(Κοινό για όλες τις ομάδες)

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να συνθέσετε σε μια παράγραφο τα συμπεράσματά σας από τη μελέτη του κειμένου που σας δίνεται, προκειμένου να τα κοινοποιήσετε στην ολομέλεια της τάξης.

Υλικό: Κείμενο στο διαδίκτυο με τίτλο «Φύλο και συμπεριφορά» [αποσπάσματα από το βιβλίο της P. Turner, *Βιολογικό φύλο, κοινωνικό φύλο και ταυτότητα του Εγώ*]

Τρόπος εργασίας: Αφού χωριστείτε σε υποομάδες 2-3 ατόμων, να συνεννοηθείτε ποια θα είναι η υποομάδα Α και ποια η υποομάδα Β. Στη συνέχεια, σε επίπεδο υποομάδας να ορίσετε έναν χειριστή Η/Υ και έναν εκπρόσωπο (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας 20΄

ΕΡΓΑΣΙΑ ΥΠΟΟΜΑΔΑΣ Α

1. Ενεργοποιήστε τον σταθμό εργασίας σας και ανοίξτε το φύλλο εργασίας που φέρει το όνομα «Φύλο και συμπεριφορά»
2. Αφού δημιουργήσετε ένα αρχείο κειμένου (*.doc) στην επιφάνεια εργασίας στο οποίο θα δώσετε τον τίτλο «Φύλλο Εργασίας 1», να μεταφέρεται σε αυτό με αντιγραφή – επικόλληση το κείμενο «[Φύλο και συμπεριφορά](#)» που θα βρείτε, ακολουθώντας τον θερμό υπερδεσμό.
3. Αφού μελετήσετε το κείμενο:

- Να δώσετε έναν άλλον τίτλο σε αυτό που να αποδίδει συνοπτικά το θέμα του.
.....
 - Να επισημάνετε τους τρόπους διαμόρφωσης του κοινωνικού ρόλου κάθε φύλου, καθώς και τον ρόλο της οικογένειας σε αυτήν (τη διαμόρφωση) παλαιότερα και στη σύγχρονη εποχή. Υπογραμμίστε στο κείμενο την απάντηση εν είδει σημειώσεων.
4. Να συνθέσετε το αποτέλεσμα της δουλειάς σας σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων, προκειμένου να το ανακοινώσετε στην ολομέλεια.
- Κριτήρια αξιολόγησης θα είναι τόσο η ορθότητα των απαντήσεων βάσει του κειμένου-πηγής όσο και ο τρόπος δόμησης και συνοχής της παραγράφου.
-

Μην παραλείπετε να αποθηκεύετε σε τακτά διαστήματα τη δουλειά σας. Αφού την ολοκληρώσετε, και κάνετε την τελική αποθήκευση, να δημιουργήσετε στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας έναν φάκελο με το όνομα της ομάδας σας και να σύρετε σε αυτόν το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΥΠΟΟΜΑΔΑΣ Β

1. Ενεργοποιήστε τον σταθμό εργασίας σας και ανοίξτε το φύλλο εργασίας που φέρει το όνομα «Φύλο και συμπεριφορά».
2. Αφού δημιουργήσετε ένα αρχείο κειμένου (*.doc) στην επιφάνεια εργασίας στο οποίο θα δώσετε τον τίτλο «Φύλλο Εργασίας 1» να μεταφέρετε σε αυτό με αντιγραφή – επικόλληση το κείμενο «[Φύλο και συμπεριφορά](#)» που θα βρείτε, ακολουθώντας τον θερμό υπερδεσμό.
3. Αφού μελετήσετε το κείμενο:
 - Να αναζητήσετε στα λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) τον ορισμό της λέξης «στερεότυπο».

-
- Να προσδιορίσετε, με βάση το κείμενο, το περιεχόμενο του κοινωνικού ρόλου άνδρα και γυναίκας. Υπογραμμίστε στο κείμενο την απάντηση εν είδει σημειώσεων.
4. Να συνθέσετε το αποτέλεσμα της δουλειάς σας σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων, προκειμένου να το ανακοινώσετε στην ολομέλεια.
- Κριτήρια αξιολόγησης θα είναι τόσο η ορθότητα των απαντήσεων βάσει του κειμένου-πηγής όσο και ο τρόπος δόμησης και συνοχής της παραγράφου.
-

Μην παραλείπετε να αποθηκεύετε σε τακτά διαστήματα τη δουλειά σας. Αφού την ολοκληρώσετε και κάνετε την τελική αποθήκευση, να δημιουργήσετε στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας έναν φάκελο με το όνομα της ομάδας σας και να σύρετε σε αυτόν το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Α

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση 10' με τις επισημάνσεις σας από τη μελέτη του κειμένου που σας δίνεται, προκειμένου να τις κοινοποιήσετε στην ολομέλεια της τάξης.

Υλικό: Απόσπασμα από το έργο της Δ. Σωτηρίου *Ματωμένα χόματα* και υπερσυνδέσεις σε κείμενα που περιέχουν θεωρία για δυνατές επιλογές ενός συγγραφέα στο πλαίσιο αφηγηματικών κειμένων.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: η διάρκεια του διδακτικού δίωρου.

1. Αφού μελετήσετε απόσπασμα από το έργο της Δ. Σωτηρίου *Ματωμένα χόματα*, ακολουθώντας τον θερμό υπερδεσμό, να καταγράψετε στο ηλεκτρονικό φύλλο εργασίας τις απαντήσεις σας στα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια είναι η δομή της οικογένειας;

.....

- Ποιοι είναι οι κοινωνικοί ρόλοι των μελών της; Να λάβετε υπόψη σας τις πράξεις, τις γλωσσικές τους επιλογές, αυτά που οι άλλοι λένε γι' αυτούς ή περιμένουν από αυτούς.

Πατέρας:

Μητέρα:

Παιδιά:

- Ποιος είναι ο αφηγητής της ιστορίας; Ποια η σχέση του με τα δρώμενα – συμμετέχει σε αυτά ή όχι; Πώς ονομάζεται αυτός ο τύπος αφηγητή; Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες για την απάντησή σας από [εδώ](#) (υποενότητα «Ο αφηγητής – Εστίαση»).

.....

- Ποια είναι η οπτική γωνία της αφήγησης; Μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες [εδώ](#).

.....

- Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο συγγραφέας επιλέγει αυτόν τον τύπο αφηγητή; Τι θα άλλαζε αν ο αφηγητής ήταν παντογνώστης;

.....

- Ποιους αφηγηματικούς τρόπους επισημαίνετε στο κείμενο και ποια πιστεύετε ότι είναι η λειτουργία τους; Για τους αφηγηματικούς τρόπους μπορείτε να πάρετε πληροφορίες από [εδώ](#).

.....

- Να εντοπίσετε τις βασικές κατηγορίες χρονικών σχέσεων ανάμεσα στον πομπό, τον δέκτη, τα γεγονότα, ανάμεσα στην ιστορία και την αφήγηση, αφού μελετήσετε το [υλικό](#) που σας δίνεται.

Χρόνος του πομπού:

Χρόνος των γεγονότων:

Χρόνος του δέκτη:

Σχέση χρόνου ιστορίας – χρόνου αφήγησης:

A) Ως προς τη χρονική σειρά

Χρόνος γεγονότων:

Χρόνος αφήγησης: Υπάρχουν αναχρονίες (αναδρομικές ή πρόδρομες αφηγήσεις);

B) Ως προς τη διάρκεια

Χρόνος αφήγησης < Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης > Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης = Χρόνος ιστορίας (σκηνή):

Γ) Ως προς τη συχνότητα

Υπάρχει κάποιο γεγονός που συνέβη μία φορά και παρουσιάζεται στην αφήγηση περισσότερες από μία φορές;

- Τι εξυπηρετεί η επιλογή της αναδρομικής αφήγησης κάποιων γεγονότων;

.....

- Να εντοπίσετε κάποιο περιγραφικό μέρος και να εξηγήσετε τη λειτουργία της περιγραφής μέσα στην αφήγηση. Για την «περιγραφή μέσα στην αφήγηση» βλ. [εδώ](#) τη σχετική υποενότητα.

.....

- Να αναδιηγηθείτε το περιστατικό του ξυλοδαρμού από την οπτική γωνία του πατέρα, επισημαίνοντας και αιτιολογώντας τις αλλαγές που κάνατε.

2. Να δημιουργήσετε με το αποτέλεσμα της δουλειάς σας πολυτροπική παρουσίαση διάρκειας 10', προκειμένου να το ανακοινώσετε στην ολομέλεια.

Κριτήρια αξιολόγησης θα είναι τόσο η ορθότητα των απαντήσεων βάσει του κειμένου-πηγής και της θεωρίας που συμβουλευτήκατε όσο και οι επιλογές σας στο επίπεδο της πολυτροπικής παρουσίασης.

Μην παραλείπετε να αποθηκεύετε σε τακτά διαστήματα τη δουλειά σας. Αφού την ολοκληρώσετε και κάνετε την τελική αποθήκευση, να σύρετε στον φάκελο με το όνομα της ομάδας σας (τον οποίο έχετε δημιουργήσει κατά την προηγούμενη δραστηριότητα στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας) το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας, καθώς και την παρουσίασή σας.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Β

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση 10' με τις επισημάνσεις σας από τη μελέτη του κειμένου που σας δίνεται, προκειμένου να τις κοινοποιήσετε στην ολομέλεια της τάξης.

Υλικό: Απόσπασμα από το έργο του Γ. Θεοτοκά *Αργώ* και υπερσυνδέσεις σε κείμενα που περιέχουν θεωρία για δυνατές επιλογές ενός συγγραφέα στο πλαίσιο αφηγηματικών κειμένων.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: η διάρκεια του διδακτικού δίωρου.

1. Αφού μελετήσετε απόσπασμα από το έργο του Γ. Θεοτοκά [Αργώ](#), ακολουθώντας τον θερμό υπερδεσμό, να καταγράψετε στο ηλεκτρονικό φύλλο εργασίας τις απαντήσεις σας στα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια είναι η δομή της οικογένειας;

.....

- Ποιοι είναι οι κοινωνικοί ρόλοι των μελών της; Να λάβετε υπόψη σας τις πράξεις, τις γλωσσικές τους επιλογές, αυτά που οι άλλοι λένε γι' αυτούς ή περιμένουν από αυτούς.

Πατέρας:

Μητέρα - αδελφές:

Δαμιανός:

- Ποιος είναι ο αφηγητής της ιστορίας; Ποια η σχέση του με τα δρώμενα – συμμετέχει σε αυτά ή όχι; Πώς ονομάζεται αυτός ο τύπος αφηγητή; Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες για την απάντησή σας από [εδώ](#) (υποενότητα «Ο αφηγητής – Εστίαση»).

.....

- Ποια είναι η οπτική γωνία της αφήγησης; Συμβουλευτείτε τις πληροφορίες [εδώ](#).

.....

- Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο συγγραφέας επιλέγει αυτόν τον τύπο αφηγητή; Τι θα άλλαζε αν ο αφηγητής ήταν δραματοποιημένος;

.....

- Ποιους αφηγηματικούς τρόπους επισημαίνετε στο κείμενο και ποια πιστεύετε ότι είναι η λειτουργία τους; Για τους αφηγηματικούς τρόπους μπορείτε να πάρετε πληροφορίες από [εδώ](#).

.....

- Να εντοπίσετε τις βασικές κατηγορίες χρονικών σχέσεων ανάμεσα στον πομπό, τον δέκτη, τα γεγονότα, ανάμεσα στην ιστορία και την αφήγηση, αφού μελετήσετε το [υλικό](#) που σας δίνεται.

Χρόνος του πομπού:

Χρόνος των γεγονότων:

Χρόνος του δέκτη:

Σχέση χρόνου ιστορίας – χρόνου αφήγησης:

A) Ως προς τη χρονική σειρά

Χρόνος γεγονότων:

Χρόνος αφήγησης: Υπάρχουν αναχρονίες (αναδρομικές ή πρόδρομες αφηγήσεις);

B) Ως προς τη διάρκεια

Χρόνος αφήγησης < Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης > Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης = Χρόνος ιστορίας (σκηνή):

Γ) Ως προς τη συχνότητα

Υπάρχει κάποιο γεγονός που συνέβη μία φορά και παρουσιάζεται στην αφήγηση περισσότερες από μία φορές;

- Να εντοπίσετε κάποιο περιγραφικό μέρος και να εξηγήσετε τη λειτουργία της περιγραφής μέσα στην αφήγηση. Για την «περιγραφή μέσα στην αφήγηση» βλ. [εδώ](#) τη σχετική υποενότητα.

.....

- Να αναδιηγηθείτε το περιστατικό του ξυλοδαρμού από την οπτική γωνία του Δαμιανού, επισημαίνοντας και αιτιολογώντας τις αλλαγές που κάνατε.

2. Να δημιουργήσετε με το αποτέλεσμα της δουλειάς σας πολυτροπική παρουσίαση διάρκειας 10', προκειμένου να το ανακοινώσετε στην ολομέλεια. Κριτήρια αξιολόγησης θα είναι τόσο η ορθότητα των απαντήσεων βάσει του κειμένου-πηγής και της θεωρίας που συμβουλευτήκατε όσο και οι επιλογές σας στο επίπεδο της πολυτροπικής παρουσίασης.

Μην παραλείπετε να αποθηκεύετε σε τακτά διαστήματα τη δουλειά σας. Αφού την ολοκληρώσετε και κάνετε την τελική αποθήκευση, να σύρετε στον φάκελο με το

όνομα της ομάδας σας (τον οποίο έχετε δημιουργήσει κατά την προηγούμενη δραστηριότητα στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας) το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας, καθώς και την παρουσίασή σας.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Γ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση 10' με τις επισημάνσεις σας από τη μελέτη του κειμένου που σας δίνεται, προκειμένου να τις κοινοποιήσετε στην ολομέλεια της τάξης.

Υλικό: Το σύντομο διήγημα *Πίστομα* του Κ. Θεοτόκη και υπερσυνδέσεις σε κείμενα που περιέχουν θεωρία για δυνατές επιλογές ενός συγγραφέα στο πλαίσιο αφηγηματικών κειμένων.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: η διάρκεια του διδακτικού δίωρου.

1. Αφού μελετήσετε το διήγημα του Κ. Θεοτόκη [Πίστομα](#), ακολουθώντας τον θερμό υπερδεσμό, να καταγράψετε στο ηλεκτρονικό φύλλο εργασίας τις απαντήσεις σας στα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια είναι η δομή της οικογένειας;

.....

- Ποιοι είναι οι κοινωνικοί ρόλοι των μελών της; Να λάβετε υπόψη σας τις πράξεις, τις γλωσσικές τους επιλογές, αυτά που οι άλλοι λένε γι' αυτούς ή περιμένουν από αυτούς.

Κουκουλιώτης:.....

Γυναίκα:

- Ποιος είναι ο αφηγητής της ιστορίας; Ποια η σχέση του με τα δρώμενα – συμμετέχει σε αυτά ή όχι; Πώς ονομάζεται αυτός ο τύπος αφηγητή; Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες για την απάντησή σας από [εδώ](#) (υποενότητα «Ο αφηγητής – Εστίαση»).

.....

- Ποια είναι η οπτική γωνία της αφήγησης; Συμβουλευτείτε τις πληροφορίες που παρατίθενται [εδώ](#).

.....

- Γιατί, κατά τη γνώμη σας ο συγγραφέας επιλέγει αυτόν τον τύπο αφηγητή; Τι θα άλλαζε αν ο αφηγητής ήταν δραματοποιημένος;

.....

- Ποιους αφηγηματικούς τρόπους επισημαίνετε στο κείμενο και ποια πιστεύετε ότι είναι η λειτουργία τους; Για τους αφηγηματικούς τρόπους μπορείτε να πάρετε πληροφορίες από [εδώ](#).

.....

- Να εντοπίσετε τις βασικές κατηγορίες χρονικών σχέσεων ανάμεσα στον πομπό, τον δέκτη, τα γεγονότα, ανάμεσα στην ιστορία και την αφήγηση, αφού μελετήσετε το [υλικό](#) που σας δίνεται.

Χρόνος του πομπού:

Χρόνος των γεγονότων:

Χρόνος του δέκτη:

Σχέση χρόνου ιστορίας – χρόνου αφήγησης:

A) Ως προς τη χρονική σειρά

Χρόνος γεγονότων:

Χρόνος αφήγησης: Υπάρχουν αναχρονίες (αναδρομικές ή πρόδρομες αφηγήσεις;)

B) Ως προς τη διάρκεια

Χρόνος αφήγησης < Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης > Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης = Χρόνος ιστορίας (σκηνή):

Γ) Ως προς τη συχνότητα

Υπάρχει κάποιο γεγονός που συνέβη μία φορά και παρουσιάζεται στην αφήγηση περισσότερες από μία φορές;

- Να εντοπίσετε κάποιο περιγραφικό μέρος και να εξηγήσετε τη λειτουργία της περιγραφής μέσα στην αφήγηση. Για την «περιγραφή μέσα στην αφήγηση» βλ. [εδώ](#) τη σχετική υποενότητα.

.....

- Να αναδιηγηθείτε το περιστατικό της ταφής του παιδιού από την οπτική γωνία της γυναίκας, επισημαίνοντας και αιτιολογώντας τις αλλαγές που κάνατε.

2. Να δημιουργήσετε με το αποτέλεσμα της δουλειάς σας πολυτροπική παρουσίαση διάρκειας 10', προκειμένου να το ανακοινώσετε στην ολομέλεια. Κριτήρια αξιολόγησης θα είναι τόσο η ορθότητα των απαντήσεων βάσει του κειμένου-πηγής και της θεωρίας που συμβουλευτήκατε όσο και οι επιλογές σας στο επίπεδο της πολυτροπικής παρουσίασης.

Μην παραλείπετε να αποθηκεύετε σε τακτά διαστήματα τη δουλειά σας. Αφού την ολοκληρώσετε και κάνετε την τελική αποθήκευση, να σύρετε στον φάκελο με το όνομα της ομάδας σας (τον οποίο έχετε δημιουργήσει κατά την προηγούμενη

δραστηριότητα στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας) το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας, καθώς και την παρουσίασή σας.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Δ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση 10' με τις επισημάνσεις σας από τη μελέτη του κειμένου που σας δίνεται, προκειμένου να τις κοινοποιήσετε στην ολομέλεια της τάξης.

Υλικό: Το διήγημα *Τα ρέστα* του Κ. Ταχτσή και υπερσυνδέσεις σε κείμενα που περιέχουν θεωρία για δυνατές επιλογές ενός συγγραφέα στο πλαίσιο αφηγηματικών κειμένων.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: η διάρκεια του διδακτικού δίωρου.

1. Αφού μελετήσετε το διήγημα του Κ. Ταχτσή *Τα ρέστα* ακολουθώντας τον θερμό υπερδεσμό, να καταγράψετε στο ηλεκτρονικό φύλλο εργασίας τις απαντήσεις σας στα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια είναι η δομή της οικογένειας;

.....

- Ποιοι είναι οι κοινωνικοί ρόλοι των μελών της; Να λάβετε υπόψη σας τις πράξεις, τις γλωσσικές τους επιλογές, αυτά που οι άλλοι λένε γι' αυτούς ή περιμένουν από αυτούς.

Μητέρα:

Παιδί:

- Ποιος είναι ο αφηγητής της ιστορίας; Ποια η σχέση του με τα δρώμενα – συμμετέχει σε αυτά ή όχι; Πώς ονομάζεται αυτός ο τύπος αφηγητή; Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες για την απάντησή σας από [εδώ](#) (υποενότητα «Ο αφηγητής – Εστίαση»).

.....

- Ποια είναι η οπτική γωνία της αφήγησης; Συμβουλευτείτε τις πληροφορίες που παρατίθενται [εδώ](#).

.....

- Γιατί, κατά τη γνώμη σας ο συγγραφέας επιλέγει αυτόν τον τύπο αφηγητή; Τι θα άλλαζε αν ο αφηγητής ήταν παντογνώστης;

.....

- Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο αφηγητής χρησιμοποιεί το β' ενικό πρόσωπο, ενώ όσα αφηγείται αφορούν τον εαυτό του;

.....

- Ποιους αφηγηματικούς τρόπους επισημαίνετε στο κείμενο και ποια πιστεύετε ότι είναι η λειτουργία τους; Για τους αφηγηματικούς τρόπους μπορείτε να πάρετε πληροφορίες από [εδώ](#).

.....

- Να εντοπίσετε τις βασικές κατηγορίες χρονικών σχέσεων ανάμεσα στον πομπό, τον δέκτη, τα γεγονότα, ανάμεσα στην ιστορία και την αφήγηση, αφού μελετήσετε το [υλικό](#) που σας δίνεται.

Χρόνος του πομπού:

Χρόνος των γεγονότων:

Χρόνος του δέκτη:

Σχέση χρόνου ιστορίας – χρόνου αφήγησης:

A) Ως προς τη χρονική σειρά

Χρόνος γεγονότων:

Χρόνος αφήγησης: Υπάρχουν αναχρονίες (αναδρομικές ή πρόδρομες αφηγήσεις);

B) Ως προς τη διάρκεια

Χρόνος αφήγησης < Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης > Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης = Χρόνος ιστορίας (σκηνή):

Γ) Ως προς τη συχνότητα

Υπάρχει κάποιο γεγονός που συνέβη μία φορά και παρουσιάζεται στην αφήγηση περισσότερες από μία φορές;

- Να εντοπίσετε κάποιο περιγραφικό μέρος και να εξηγήσετε τη λειτουργία της περιγραφής μέσα στην αφήγηση. Για την «περιγραφή μέσα στην αφήγηση» βλ. [εδώ](#) τη σχετική υποενότητα.

.....

- Να αναδιηγηθείτε το περιστατικό του ξυλοδαμού τού παιδιού από την οπτική γωνία της μητέρας, επισημαίνοντας και αιτιολογώντας τις αλλαγές που κάνατε.

2. Να δημιουργήσετε με το αποτέλεσμα της δουλειάς σας πολυτροπική παρουσίαση διάρκειας 10', προκειμένου να το ανακοινώσετε στην ολομέλεια. Κριτήρια αξιολόγησης θα είναι τόσο η ορθότητα των απαντήσεων βάσει του κειμένου-πηγής και της θεωρίας που συμβουλευτήκατε όσο και οι επιλογές σας στο επίπεδο της πολυτροπικής παρουσίασης.

Μην παραλείπετε να αποθηκεύετε σε τακτά διαστήματα τη δουλειά σας. Αφού την ολοκληρώσετε και κάνετε την τελική αποθήκευση, να σύρετε στον φάκελο με το όνομα της ομάδας σας (τον οποίο έχετε δημιουργήσει κατά την προηγούμενη δραστηριότητα στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας) το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας, καθώς και την παρουσίασή σας.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Ε

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση 10' με τις επισημάνσεις σας από τη μελέτη του κειμένου που σας δίνεται, προκειμένου να τις κοινοποιήσετε στην ολομέλεια της τάξης.

Υλικό: Το κεφάλαιο «Τα πράγματα στρώνουν περισσότερο» από το μυθιστόρημα της Τ. Τίγκα *Η εποχή των νακίνθων* και υπερσυνδέσεις σε κείμενα που περιέχουν θεωρία για δυνατές επιλογές ενός συγγραφέα στο πλαίσιο αφηγηματικών κειμένων.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: η διάρκεια του διδακτικού δίωρου.

1. Αφού μελετήσετε το κεφάλαιο «[Τα πράγματα στρώνουν περισσότερο](#)» από το μυθιστόρημα της Τ. Τίγκα *Η εποχή των νακίνθων*, ακολουθώντας τον θερμό υπερδεσμό, να καταγράψετε στο ηλεκτρονικό φύλλο εργασίας τις απαντήσεις σας στα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια είναι η δομή της οικογένειας;

.....

- Ποιοι είναι οι κοινωνικοί ρόλοι των μελών της; Να λάβετε υπόψη σας τις πράξεις, τις γλωσσικές τους επιλογές, αυτά που οι άλλοι λένε γι' αυτούς ή περιμένουν από αυτούς.

Λάμπρος - Μητέρα:.....

Ελένη - Αγγελική:.....

- Ποιος είναι ο αφηγητής της ιστορίας; Ποια η σχέση του με τα δρώμενα – συμμετέχει σε αυτά ή όχι; Πώς ονομάζεται αυτός ο τύπος αφηγητή; Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες για την απάντησή σας από [εδώ](#) (υποενότητα «Ο αφηγητής – Εστίαση»).

.....

- Ποια είναι η οπτική γωνία της αφήγησης; Συμβουλευτείτε τις πληροφορίες που παρατίθενται [εδώ](#).

.....

- Γιατί, κατά τη γνώμη σας ο συγγραφέας επιλέγει αυτόν τον τύπο αφηγητή; Τι θα άλλαζε αν ο αφηγητής ήταν παντογνώστης;

.....

- Ποιους αφηγηματικούς τρόπους επισημαίνετε στο κείμενο και ποια πιστεύετε ότι είναι η λειτουργία τους; Για τους αφηγηματικούς τρόπους μπορείτε να πάρετε πληροφορίες από [εδώ](#).

.....

- Να εντοπίσετε τις βασικές κατηγορίες χρονικών σχέσεων ανάμεσα στον πομπό, τον δέκτη, τα γεγονότα, ανάμεσα στην ιστορία και την αφήγηση, αφού μελετήσετε το [υλικό](#) που σας δίνεται.

Χρόνος του πομπού:

Χρόνος των γεγονότων:

Χρόνος του δέκτη:

Σχέση χρόνου ιστορίας – χρόνου αφήγησης:

A) Ως προς τη χρονική σειρά

Χρόνος γεγονότων:

Χρόνος αφήγησης: Υπάρχουν αναχρονίες (αναδρομικές ή πρόδρομες αφηγήσεις);

B) Ως προς τη διάρκεια

Χρόνος αφήγησης < Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης > Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης = Χρόνος ιστορίας (σκηνή):

Γ) Ως προς τη συχνότητα

Υπάρχει κάποιο γεγονός που συνέβη μία φορά και παρουσιάζεται στην αφήγηση περισσότερες από μία φορές;

- Να εντοπίσετε κάποιο περιγραφικό μέρος και να εξηγήσετε τη λειτουργία της περιγραφής μέσα στην αφήγηση. Για την «περιγραφή μέσα στην αφήγηση» βλ. [εδώ](#) τη σχετική υποενότητα.

.....

- Να αναδιηγηθείτε το στιγμιότυπο της συζήτησης του Λάμπρου και της μητέρας στην κουζίνα από την οπτική γωνία της μητέρας, επισημαίνοντας και αιτιολογώντας τις αλλαγές που κάνατε.

2. Να δημιουργήσετε με το αποτέλεσμα της δουλειάς σας πολυτροπική παρουσίαση διάρκειας 10', προκειμένου να το ανακοινώσετε στην ολομέλεια. Κριτήρια αξιολόγησης θα είναι τόσο η ορθότητα των απαντήσεων βάσει του κειμένου-πηγής και της θεωρίας που συμβουλευτήκατε όσο και οι επιλογές σας στο επίπεδο της πολυτροπικής παρουσίασης.

Μην παραλείπετε να αποθηκεύετε σε τακτά διαστήματα τη δουλειά σας. Αφού την ολοκληρώσετε και κάνετε την τελική αποθήκευση, να σύρετε στον φάκελο με το όνομα της ομάδας σας (τον οποίο έχετε δημιουργήσει κατά την προηγούμενη

δραστηριότητα στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας) το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας, καθώς και την παρουσίασή σας.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΣΤ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση 10' με τις επισημάνσεις σας από τη μελέτη του κειμένου που σας δίνεται, προκειμένου να τις κοινοποιήσετε στην ολομέλεια της τάξης.

Υλικό: Το διήγημα της Κ. Γκάιτε *Πληκτικό απόγευμα* και υπερσυνδέσεις σε κείμενα που περιέχουν θεωρία για δυνατές επιλογές ενός συγγραφέα στο πλαίσιο αφηγηματικών κειμένων.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: η διάρκεια του διδακτικού δίωρου.

1. Αφού μελετήσετε το διήγημα της Κ. Γκάιτε [Πληκτικό απόγευμα](#), ακολουθώντας τον θερμό υπερδεσμό, να καταγράψετε στο ηλεκτρονικό φύλλο εργασίας τις απαντήσεις σας στα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια είναι η δομή της οικογένειας;

.....

- Ποιες σχέσεις μεταξύ των μελών αναδεικνύονται στα διήγημα (συζύγων, μάνας – γιου, μάνας – κόρης, μάνας – παιδιών...) και ποια χαρακτηριστικά θα αποδίδατε σε αυτές;

.....

- Ποιος είναι ο αφηγητής της ιστορίας; Ποια η σχέση του με τα δρώμενα – συμμετέχει σε αυτά ή όχι; Πώς ονομάζεται αυτός ο τύπος αφηγητή; Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες για την απάντησή σας από [εδώ](#) (υποενότητα «Ο αφηγητής – Εστίαση»).

.....

- Ποια είναι η οπτική γωνία της αφήγησης; Συμβουλευτείτε τις πληροφορίες που παρατίθενται [εδώ](#).

.....

- Γιατί, κατά τη γνώμη σας ο συγγραφέας επιλέγει αυτόν τον τύπο αφηγητή; Τι θα άλλαζε αν ο αφηγητής ήταν δραματοποιημένος;

.....

- Ποιους αφηγηματικούς τρόπους επισημαίνετε στο κείμενο και ποια πιστεύετε ότι είναι η λειτουργία τους; Για τους αφηγηματικούς τρόπους μπορείτε να πάρετε πληροφορίες από [εδώ](#).

.....

- Να εντοπίσετε τις βασικές κατηγορίες χρονικών σχέσεων ανάμεσα στον πομπό, τον δέκτη, τα γεγονότα, ανάμεσα στην ιστορία και την αφήγηση, αφού μελετήσετε το [υλικό](#) που σας δίνεται.

Χρόνος του πομπού:

Χρόνος των γεγονότων:

Χρόνος του δέκτη:

Σχέση χρόνου ιστορίας – χρόνου αφήγησης:

A) Ως προς τη χρονική σειρά

Χρόνος γεγονότων:

Χρόνος αφήγησης: Υπάρχουν αναχρονίες (αναδρομικές ή πρόδρομες αφηγήσεις);

B) Ως προς τη διάρκεια

Χρόνος αφήγησης < Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης > Χρόνος ιστορίας:

Χρόνος αφήγησης = Χρόνος ιστορίας (σκηνή):

Γ) Ως προς τη συχνότητα

Υπάρχει κάποιο γεγονός που συνέβη μία φορά και παρουσιάζεται στην αφήγηση περισσότερες από μία φορές;

- Να εντοπίσετε κάποιο περιγραφικό μέρος και να εξηγήσετε τη λειτουργία της περιγραφής μέσα στην αφήγηση. Για την «περιγραφή μέσα στην αφήγηση» βλ. [εδώ](#) τη σχετική υποενότητα.

.....

- Να αναδιηγηθείτε το στιγμιότυπο του διαλόγου μεταξύ των δύο συζύγων από την οπτική γωνία του συζύγου, επισημαίνοντας και αιτιολογώντας τις αλλαγές που κάνατε.

2. Να δημιουργήσετε με το αποτέλεσμα της δουλειάς σας πολυτροπική παρουσίαση διάρκειας 10', προκειμένου να το ανακοινώσετε στην ολομέλεια.

Κριτήρια αξιολόγησης θα είναι τόσο η ορθότητα των απαντήσεων βάσει του κειμένου-πηγής και της θεωρίας που συμβουλευτήκατε όσο και οι επιλογές σας στο επίπεδο της πολυτροπικής παρουσίασης.

Μην παραλείπετε να αποθηκεύετε σε τακτά διαστήματα τη δουλειά σας. Αφού την ολοκληρώσετε και κάνετε την τελική αποθήκευση, να σύρετε στον φάκελο με το όνομα της ομάδας σας (τον οποίο έχετε δημιουργήσει κατά την προηγούμενη

δραστηριότητα στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας) το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας, καθώς και την παρουσίασή σας.

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

Τίτλος τηλεοπτικής σειράς 1:

Χώρα παραγωγής:

Τίτλος τηλεοπτικής σειράς 2:

Χώρα παραγωγής:

1. Αφού παρακολουθήσετε 2-3 επεισόδια από κάθε τηλεοπτική σειρά, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα ξεχωριστά για καθεμιά από αυτές:
 - α) Πόσων οικογενειών παρουσιάζεται η ζωή;
 - β) Ποια μορφή έχει η κάθε οικογένεια (αν πρόκειται για περισσότερες από μία);
 - γ) Ποιοι συμβιώνουν στο ίδιο σπίτι;
 - δ) Υπάρχει κάποιο μέλος που θεωρείται αρχηγός της οικογένειας;
 - ε) Ποιος είναι ο ρόλος των υπολοίπων μελών;
 - στ) Ποιες αρχές / αξίες υπηρετεί η κάθε οικογένεια σε σχέση με τη λειτουργία και τους ρόλους των μελών της;
2. Ποιες διαφορές ή ομοιότητες επισημαίνετε ως προς τους παραπάνω άξονες ανάμεσα στον τύπο οικογένειας που παρουσιάζεται στις δύο τηλεοπτικές σειρές που παρακολουθήσατε;

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

- ❖ Ως επέκταση του σεναρίου, ο διδάσκων μπορεί να εντάξει δίωρο παραγωγής λόγου στην τάξη με θέματα που αφορούν τη λειτουργία του θεσμού της οικογένειας στην εποχή μας.
- ❖ Η διδακτική πρόταση μπορεί, επίσης, να αποτελέσει μέρος της εκπόνησης ερευνητικής εργασίας για τις όψεις και αναπαραστάσεις της οικογένειας άλλοτε και σήμερα ή στην Ελλάδα και αλλού στον κόσμο. Σε αυτό το πλαίσιο, θα υπάρχει η δυνατότητα να αξιοποιηθεί μεγαλύτερη ποικιλία κειμένων διαφόρων τύπων και ειδών.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Μέσα από το σενάριο επιδιώκεται η επίτευξη στόχων που άπτονται της διδασκαλίας τόσο της Νεοελληνικής Γλώσσας όσο και της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Μεταξύ αυτών είναι η εξοικείωση των μαθητών με την απαιτητική μεταγλώσσα της αφηγηματολογίας. Πρόκληση, λοιπόν, και σημείο αξιολόγησης της διδακτικής πρότασης κατά τη διάρκεια αλλά και μετά την εφαρμογή της είναι η αποτελεσματικότητα των διερευνητικών δραστηριοτήτων των μαθητών στο πλαίσιο του προκαθορισμένου και σχετικά περιορισμένου χρόνου υλοποίησής τους.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καλδή, Σ. 2010. Στρατηγική ομαδοκεντρικής διδασκαλίας: Βασικές αρχές και χαρακτηριστικά. *Επιστημονικά Ανάλεκτα*. 69-84. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
- Ματσαγγούρας, Η. 2008. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση. Για το καθημερινό μάθημα και τα προγράμματα του ολοήμερου σχολείου, τα*

περιβαλλοντικά, τα πολιτιστικά και τα ευρωπαϊκής συνεργασίας. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ν.Π.Σ. 2011. «[Πρόγραμμα Σπουδών Νέας Ελληνικής Γλώσσας Α΄ Λυκείου](#)», *Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (Τεύχος δεύτερο)*. Αρ. Φύλλου 1562 (21007-21068).

Παυλίδου, Μ. 2013. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία: Μια προσέγγιση με άξονα τον γραμματισμό και τον σχολικό λόγο*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Turner, P. 1998. *Βιολογικό φύλο, κοινωνικό φύλο και ταυτότητα του Εγώ*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.